

Rørhøg *Circus aeruginosus* Art Census-område undersøgelse for Holsteinborg, Sydvestsjælland

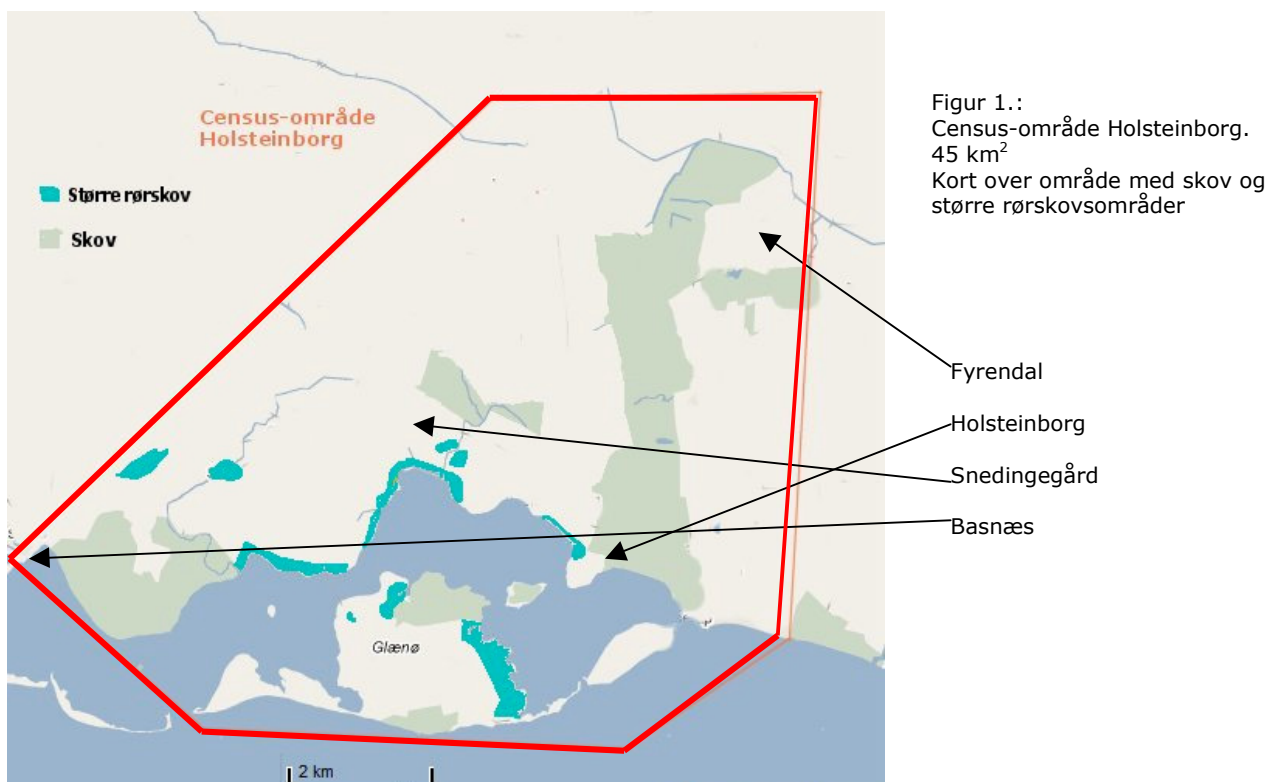
Af Benth Micho Møller

Indledning.

Census-undersøgelse for området "Holsteinborg" blev etableret under rovfugleundersøgelser i 1986-1987 under DOFs Rovfuglegruppens projekt med undersøgelserne af Danmarks rovfuglebestand med støtte fra WWF/SAS-fonden. Undersøgelser er foretaget af Benth Micho Møller (1986-2009) og Søren Klarskov Pedersen (1986-1992). Census-registreringer har omfattet alle rovfuglearter, men her præsenteres kun Rørhøg (*Circus aeruginosus*) og forholdet mellem antallet af ynglende Rørhøg og Musvåge (*Buteo buteo*) og Tårnfalk (*Falco tinnunculus*)

Beskrivelse af området.

Området omfatter størstedelen af de 2 godser i området. Holsteinborg Gods (inkl. Fyrendal og Snedingegård). hvor skov er repræsenteret med ca. 700 ha. Basnæs gods med ca. 100 ha skov, en del røskovsarealer. Endvidere områder mellem disse 2 gods arealer samt Glænø (inkl. Glænø Fredskov). Census-området er på 45 km² og samlet skovareal er på ca. 1000 ha. Områder med røskove er ca. 75 ha.

Metode:

Ved Census-registrering er vejledning vedr. forskellige rovfuglearter blevet anvendt. Alle rovfuglearter er blevet registreret fra primo marts til 15. august ved gennemgang af området mindst 1 dag i hver 14-dages periode. For Rørhøgensen vedkommende er der i årene 1984-1992 foretaget ringmærkning af enkelte kuld på Glænø.

Hovedparten af alle registrering af udflyjne unger/par er gjort ved observationer fra jorden eller for arter som Rørhøg og Tårnfalk ved udflyjne unger i og ved redestedet. Derfor vil alle produktionstal for de enkelte arter være et minimumstal. Par med ukendt ungeproduktion, men med mindst 1 unge, er registreret som: par med rede med ukendt ungeproduktion.

Fra starten af ynglesæson er alle territoriehævdende rovfuglearter registreret, men flere par opgiver i inden for den første måned og forsvinder som regel fra området. For Rørhøgens vedkommende vil disse territoriehævdende par opgive deres område inden slutningen af maj. Rørhøgen er registreret ved territoriehævdende han, parringsflugt og senere jagende hanner, bytteoverlevering til hun og senere fodring og iagttagelser af unger i redeområdet. Ungeudflyvning sker i tiden 10. juli til 25. juli, men dog er enkelte kuld først iagttaget flyvende i redeområdet omkring 1. august.

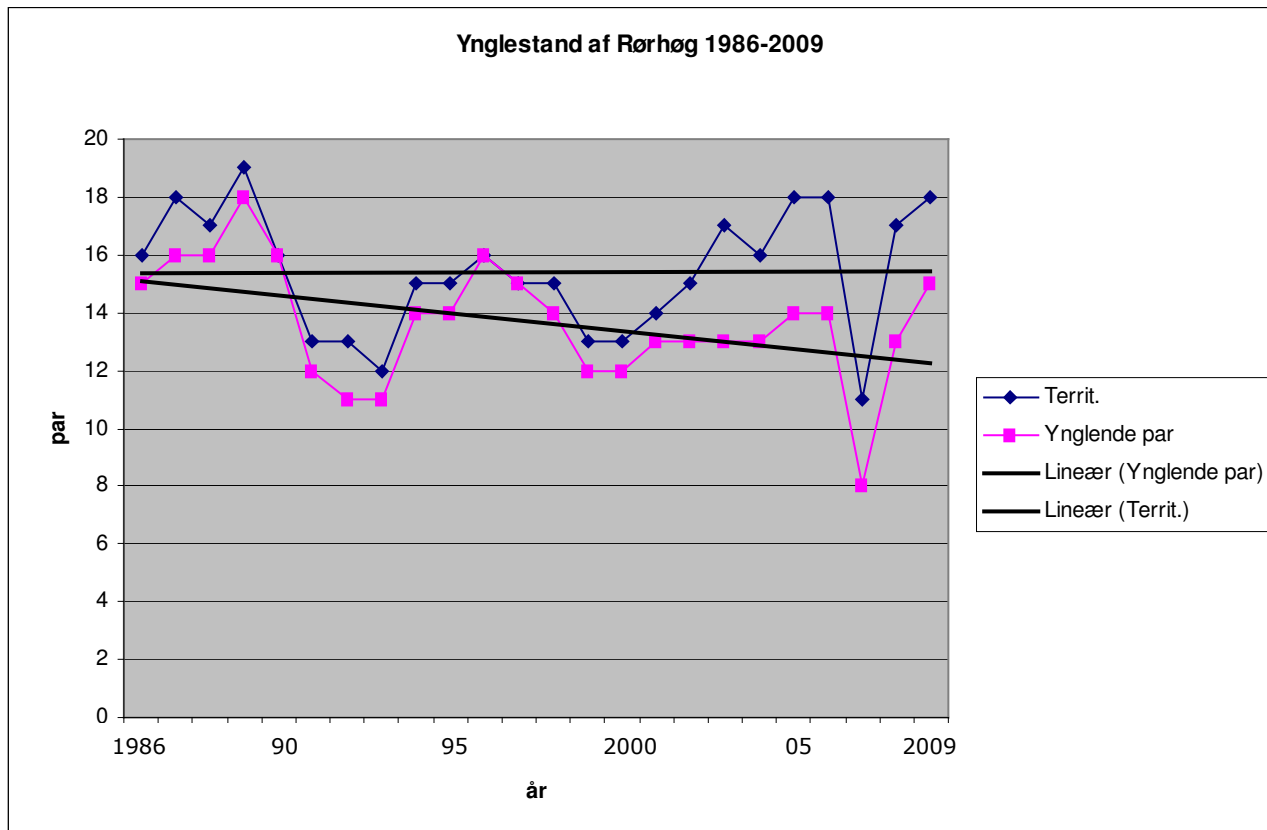

Rørhøg han på jagt i rapsmark, Fyrendal 2008 (Foto: Benth Micho Møller)

Resultater:

Inden opstart af census-område Holsteinborg i 1986, indgik området i DOFs Projekt Status 1982, hvor Hans Erik Jørgensen forestod undersøgelse og indsamling af data på ynglende Rørhøg. Områdets store bestand af Rørhøg, var således godt kendt inden opstart af census-området. I figur 2. ses det registrerede antal territorier og ynglende par Rørhøge i perioden 1986 til 2009.

Nedgangen af de gennemsnitlige succesfulde ynglepar er faldet fra 15 par til 12 par, dog med periodiske større svingninger (18 par (1989) til 8 par (2007)). Antallet af territorier der besættes har gennemsnitligt været uforandret i hele undersøgelsesperioden (gen.snitl. 15,5 par).

Figur 2.: Ynglebestanden af Rørhøg *Circus aeruginosus* i census-område Holsteinborg 1986 til 2009.

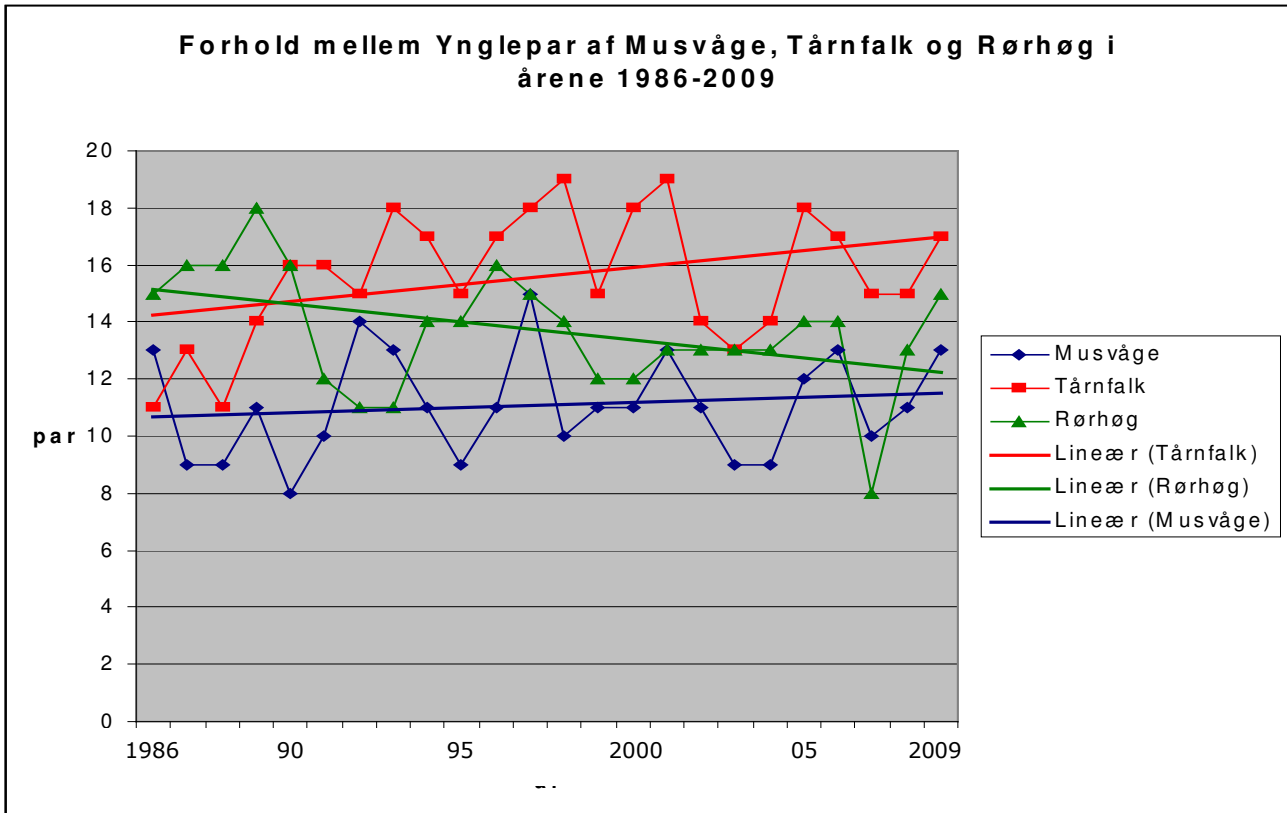
Forholdet til konkurrerende arter.

Udviklingen af Rørhøg-bestanden fra 1986 sammenholdt med andre konkurrerende arter (Musvåge og Tårnfalk), der fouragerer og jager i det åbne land er således fulgt i 24 år. Rørhøgens ynglebestanden har haft en faldende tendens over perioden i de 24 år, mens både Musvåge og Tårnfalk har haft en svagt stigende tendens.

Når man ser på antallet af territorier, der besættes straks efter Rørhøgens ankomst fra slutningen af marts og frem til midten af april, har dette antal været gennemsnitligt konstant i perioden. Dog skønnes det, at konkurrence mellem erfarne Rørhøge-par, antallet af ynglende Musvåge og Tårnfalk er stor og sandsynligvis er fødeudbuddet også afgørende for disse 3 arters samlede ynglebestand. Se figur 3.

Andre census-områdeundersøgelser i Danmarks bekræfter denne teori. F.eks. er Rørhøg-bestanden i Østlige Sydjylland meget sparsom set i forhold til Musvågens meget store bestand (Storgaard 2000). I samme undersøgelse er det gennem mange år gjort et stort arbejde for at øge Tårnfalke-bestanden ved opsætning af et stort antal redekasser. (Storgaard 2000)

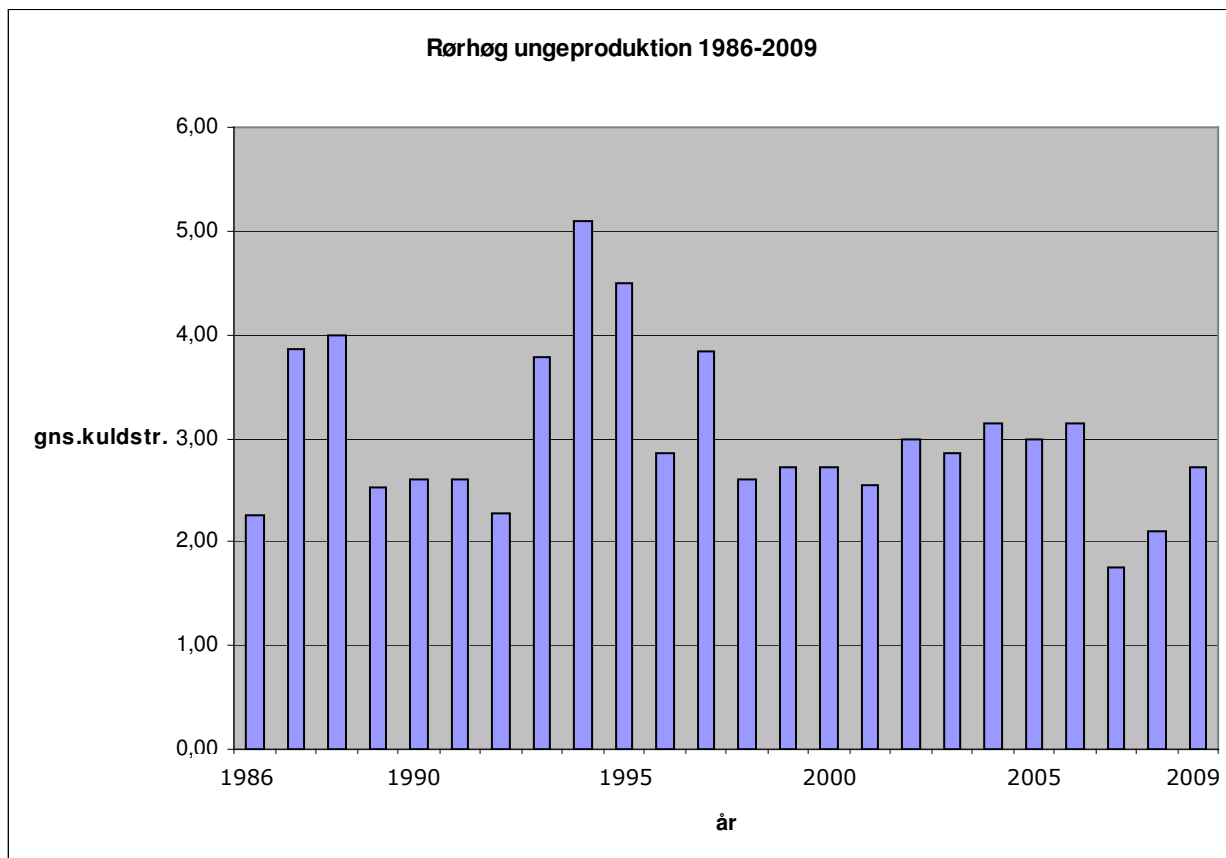
Forholdet mellem ynglende og jagende Musvåge og Rørhøg ses især tydeligt i dele af census-område Holsteinborg, idet 2/3 af Rørhøge-bestanden befinder sig i området Glænø med få ynglende og jagende Musvåger (1-2 par) og en jævn bestand af Tårnfalk (4 par).

Rørhøg han i redeområde (Foto: Bente Holm-Petersen, 2009)

Rørhøgens ungeproduktion.

Rørhøgens ungeproduktion i census-området er undersøgt ved udføjne unger, dog suppleret med enkelte ringmærkede kuld i perioden 1987-1994. Gennemsnit for ungeproduktion er 2,6 unge/par, men i årene 1987-1988 og 1993-1997 var særledes gunstige ynglear for arten i området, med stort fødeudbud og ideelle somre. Lignende tendens er set for Tårnfalk i området i perioden 1994-1997 (Møller 2009). Dog er antallet registreret kuldstørrelse et minimumtal, idet kuldstørrelse er estimeret ved iagttagelser af udføjne unger

Figur 4.:
Vis årlig registreret ungeproduktion hos Rørhøg *Circus aeruginosus* på grundlag af udføjne unger i census-område Holsteinborg.

Samlet oversigt over Rørhøg.

I skema 1. vises undersøgelsesårene 1986 til 2009 med alle indsamlede data vedr. territorier, ynglear, kuldstørrelse, ungeproduktion.

Litteratur

Jørgensen, Hans Erik.: Yngleforekomsten af Rørhøg *Circus aeruginosus* i Danmark 1982, DOFs Rovfuglegruppe

Møller, Benth Micho: Tårnfalk *Falco tinnunculus* bestand og produktion i redekasseprojekt i Vestsjælland 1989-1997. Arbejdsgruppen for Danmarks Rovfugle, *Meddelelse Nr. 2009-006*.

Storgård, Kurt.: Rovfugleundersøgelser i Sydøstjylland 1999, BLÅKÆR-census, HARTE-census og DUEHØG-undersøgelsen. Accipiter 2000 og *Arbejdsgruppen Danmarks Rovfugle 2009*

Sørensen, Bent Møller og Pedersen, Søren Klarskov.: Ynglende rovfugle i Sydvestsjælland 1986, Accipiter 1987

ARBEJDSGRUPPEN FOR DANMARKS ROVFUGLE

ÅR	1) Antal Markeret territorium	2) Antal Par registr. med rede/pull. Ukendt ungetal	3) Antal Par med kendt ungeproduktion Kuld størrelse							3) Kuld ialt	4) Par med unger	5) Pct.% mislykkede kuld	6) Antal unger	7) Gennemsn. Kuld størrelse 6) / 3)	8) Unge/par med unger	9) Max.territ. mulig+sand. +sikker yngl.	10) Antal territ. med yngl.par sikker yngl.
			0	1	2	3	4	5	6								
1986	1		3	1	8	2	1		15	12	20,00	27	1,80	2,25	16	15	
1987	2		1		1	4	6	4	16	15	6,25	58	3,63	3,87	18	16	
1988	1	2				5	6	1	14	14	0,00	56	4,00	4,00	17	16	
1989	1	1	2		8	6	1		17	15	11,11	38	2,24	2,53	19	18	
1990		6			4	6			10	10	0,00	26	2,60	2,60	16	16	
1991	1	2			4	6			10	10	0,00	26	2,60	2,60	13	12	
1992	2			2	5	3	1		11	11	0,00	25	2,27	2,27	13	11	
1993	1	2				4	3	2	9	9	0,00	34	3,78	3,78	12	11	
1994	1	4					3	3	10	10	0,00	51	5,10	5,10	15	14	
1995	1	3	1				6	3	11	10	7,14	45	4,09	4,50	15	14	
1996		3		2	2	5	4		13	13	0,00	37	2,85	2,85	16	16	
1997		3				5	4	3	12	12	0,00	46	3,83	3,83	15	15	
1998	1	1	3		5	4	1		13	10	21,43	26	2,00	2,60	15	14	
1999	1	1			5	5		1	11	11	0,00	30	2,73	2,73	13	12	
2000	1	1			5	5		1	11	11	0,00	30	2,73	2,73	13	12	
2001	1	4			4	5			9	9	0,00	23	2,56	2,56	14	13	
2002	2	5			2	4	2		8	8	0,00	24	3,00	3,00	15	13	
2003	4	6			2	4	1		7	7	0,00	20	2,86	2,86	17	13	
2004	3	6			3	1	2	1	7	7	0,00	22	3,14	3,14	16	13	
2005	4	6			2	4	2		8	8	0,00	24	3,00	3,00	18	14	
2006	4	7			2	3	1	1	7	7	0,00	22	3,14	3,14	18	14	
2007	3	4		1	3				4	4	0,00	7	1,75	1,75	11	8	
2008	4	4		2	4	3			9	9	0,00	19	2,11	2,11	17	13	
2009	3	3	1		4	6	1		12	11	6,67	30	2,50	2,73	18	15	

 Skema 1: Data for Rørhøg *Circus aeruginosus* i census-område Holsteinborg 1986 til 2009